

Tillstånd

Svenska kraftnät
registrator@svk.se

2026-06-03

2023-104404-0150

Nätkoncession för linje

Beslut

Energimarknadsinspektionen (Ei) beslutar följande.

- 1 Svenska kraftnät (202100-4284) meddelas nätkoncession för linje för en 420 kV (konstruktionsspänning) luftledning från Hamra station till punkten där ledningen korsar Massavägen i Granhammar. Nätkoncessionen sträcker sig igenom Enköpings-, Håby- och Upplands-Bro kommuner i Uppsala län och Stockholms län och framgår av bifogad karta, bilaga 1. Nätkoncessionen gäller tills vidare.
- 2 Svenska kraftnät ska anmäla till Ei när ledningen under beslutspunkten 1 har tagits i drift.
- 3 Miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller de krav som framgår av 6 kap. miljöbalken.

Nätkoncessionen förenas med följande villkor.

- 1 Verksamheten ska utöver vad som anges i detta beslut bedrivas i huvudsak i enlighet med vad Svenska kraftnät har angett i ansökan med bilagor och i övrigt åtagit sig i ärendet.
- 2 Svenska kraftnät är oförhindrad att i framtiden använda andra metoder vid reparation och underhåll än vad som följer av villkorspunkten 1 ovan, så länge metoderna inte medför större negativ påverkan på människors hälsa eller miljön.
- 3 Beslutet gäller under förutsättning att nätkoncession meddelas för anslutande ledning från punkten där ledningen korsar Massavägen i Granhammar till station Kappetorp (tidigare benämnd station Överby). Ledningen med anslutningsnummer 11643 får därför inte byggas innan nätkoncession har meddelats för ledningen mellan Granhammar och station Kappetorp.

1 Ansökan

Svenska kraftnät har ansökt om nätkoncession för linje för en 420 kV luftledning från Hamra station till Granhammar i Enköpings-, Håby- och Upplands-Bro kommuner i Uppsala län och Stockholms län. Svenska kraftnät har begärt att nätkoncessionen ska gälla tills vidare.

Syftet med den planerade elledningen är att förstärka transmissionsnätet i Stockholmsregionen för att tillgodose ett ökande elbehov, möjliggöra utökade uttagsabonnemang samt öka försörjningssäkerheten i elförsörjningen.

Ledningen ska konstrueras för 420 kV men drivas på en spänning om 400 kV.

Svenska kraftnät har till sin ansökan bifogat bland annat miljökonsekvensbeskrivning, naturvärdesinventering, fågelinventering och artskyddsutredning.

Svenska kraftnät har på grund av projektets omfattning och att ansökan gäller en ledning konstruerad för över 220 kV och som är längre än 15 km valt att anta att ledningen medför betydande miljöpåverkan.

Av ansökan framgår att Svenska kraftnät har genomfört ett första avgränsningssamråd under april till juni 2020. Därefter har ytterligare samråd genomförts vid tre tillfällen. De inkomna synpunkterna från samråden handlar bl.a. om kritik mot luftledning i ny sträckning med särskilt fokus på riksintressen, boendemiljö, natur- och kulturmiljö samt krav på ökad markförläggning. Länsstyrelser och sektorsmyndigheter efterfrågade bättre underlag kring bl.a. biotopskydd, skyddade arter och fragmentering av gröna strukturer. MKB:n har efter synpunkterna kompletterats med fördjupade naturvärdesinventeringar och tydligare redovisning av biologisk mångfald. Även påverkan på skyddade områden har beskrivits mer utförligt liksom planerade skydds- och hänsynsåtgärder.

När aktuell ansökan inkom till Ei i december 2023 gällde den sträckan från Hamra station i Enköpings kommun till Överby station i Sollentuna kommun. Överby station har sedan bytt namn till Kappetorp station men i ansökningshandlingarna benämns stationen Överby. Efter det att ansökan inkom har säkerhetsläget förändrats, bl.a. på grund av kriget i Ukraina, vilket visat sårbarheten hos elsystemets mark- och sjökablar. I mars 2025 beslutade regeringen att elledningar över 130 kV främst ska byggas som luftledning. Under hösten 2025 har Svenska

kraftnät utrett omtag för delsträckan Granhammar - Kappetorp. Den 17 april 2026 inkom Svenska kraftnät med ett yrkande till Ei om att aktuell ansökan ska avgränsas till att endast omfatta ledningssträckan från Hamra station i Enköpings kommun till Granhammar i Kungsängen, fram till den punkt där ledningen korsar Massavägen i Upplands Bro kommun.

2 Bestämmelser som ligger till grund för Ei:s beslut

De bestämmelser som ligger till grund för det här beslutet redovisas i bilaga 2.

3 Sammanfattande bedömning

Ei bedömer att Svenska kraftnäts ansökan om nätkoncession för linje för en 420 kV luftledning från Hamra station till Granhammar i Enköpings-, Häby- och Upplands-Bro kommuner i Uppsala län och Stockholms län är förenlig med relevanta bestämmelser i ellagen och miljöbalken. Ansökan ska därför godkännas.

Svenska kraftnät har även begärt att nätkoncessionen ska gälla tills vidare. Det har inte framkommit några skäl att tidsbegränsa nätkoncessionen. Svenska kraftnäts begäran om koncessionstid har därför beviljats.

4 Ei:s motivering till beslutet

Svenska kraftnät har ansökt om nätkoncession för linje för en 420 kV luftledning från Hamra station till Granhammar i Enköpings-, Häby- och Upplands-Bro kommuner i Uppsala län och Stockholms län. Svenska kraftnät har begärt att nätkoncessionen ska gälla tills vidare.

Svenska kraftnät har i sin ansökan uppgett att ledningen är förenlig med detaljplaner och områdesbestämmelser. Enköpings kommun och Håbo kommun har inte gjort några invändningar under samrådet eller i samband med Ei:s remissförfarande. Upplands-Bro kommun uppger i sitt yttrande att sträckan berör detaljplan 8907 vars syfte är att säkerställa mark för att bygga en golfbana med tillhörande anläggningar. Ledningen innebär ett intrång i verksamheten och kommunen framför att det är av vikt att Svenska kraftnät för en dialog med verksamhetsutövaren. Det har inte i övrigt framkommit något i ärendet som tyder på att ledningen strider mot gällande detaljplaner och områdesbestämmelser.

4.1 Ledningens påverkan på miljö och omgivning

Nedan följer en sammanfattning av de intresseområden som Ei har bedömt vara relevanta för bedömningen av ansökan.

4.1.1 Landskapsbild

Ansökan

Svenska kraftnät har i sin ansökan framfört att den planerade ledningen kommer att gå genom ett varierat landskap som omfattar skogslandskap, öppna odlingslandskap, bebyggelse samt infrastruktur. Stora delar av sträckningen är redan präglade av befintliga kraftledningar och annan infrastruktur, bland annat längs E18 och i anslutning till tätorts- och verksamhetsområden. Samtidigt finns delsträckor med höga visuella värden, främst i öppna landskap samt i och omkring rekreations- och friluftsområden såsom Lejondals naturreservat. Svenska kraftnät anger att de kommer att begränsa påverkan på landskapsbildens bland annat genom att i stor utsträckning följa befintliga ledningsgator, att samlokalisera med annan infrastruktur där det är möjligt samt genom val av stolptyper och placering för att reducera visuell exponering. Enligt Svenska kraftnät medför ledningen, trots genomförda anpassningar, en liten till måttligt negativ påverkan på landskapsbildens. Svenska kraftnät anser att denna påverkan är acceptabel mot bakgrund av att stora delar av landskapet redan är infrastrukturellt präglade samt att hänsynsåtgärder och anpassningar har vidtagits för att minska intrånget i visuellt känsliga miljöer.

Yttrande och bemötande

Vid remiss av ansökan har det inkommit yttranden av fastighetsägare som bland annat önskar att ledningen inte dras så nära deras bostäder. Svenska kraftnät anger i sitt bemötande att påverkan på landskapsbild har beaktats vid lokaliseringen och utformningen av den planerade kraftledningen. Vissa alternativa sträckningar har avfärdats bland annat på grund av negativ påverkan på landskapsbildens. Svenska kraftnät bedömer att den valda sträckningen innebär minst intrång efter en samlad avvägning. Vidare anges att ytterligare hänsyn till landskapsbild ska tas i detaljprojekteringen.

Ei:s bedömning

Ei kan konstatera att Svenska kraftnät har redovisat att lokalisering och utformning har anpassats för att begränsa påverkan på landskapsbildens, bland annat genom att i stor utsträckning följa befintliga ledningsgator och samlokalisera med annan infrastruktur där det är möjligt. Mot denna bakgrund, och med

beaktande av att stora delar av landskapet redan är infrastrukturellt präglade samt att hänsynsåtgärder har vidtagits, bedömer Ei att den planerade verksamheten medför en måttligt negativ påverkan på landskapsbilden och att denna påverkan är acceptabel i förhållande till projektets syfte och de anpassningar som gjorts.

4.1.2 Magnetfält och människors hälsa

Ansökan

Svenska kraftnät har utfört magnetfältberäkningar längs hela den planerade sträckan och samtliga kända bostäder i ledningens närhet har kontrollerats. Koncessionslinjen passerar inte i närheten av någon skola eller förskola. Där den planerade ledningen går parallellt med andra ledningar har det sammanlagda magnetfältet från samtliga ledningar beräknats. Magnetfältberäkningarna visar att två bostadshus får ett magnetfält över 0,4 mikrottesla i årsmedelvärde. Dessa fastigheter har förvärvats av Svenska kraftnät. Med planerad utformning av ledningen och med ovan nämnda åtgärder så beräknas inga bostäder få ett magnetfält som överstiger 0,4 mikrottesla.

Yttrande och bemötande

Fastighetsägare har i remissen uttryckt oro för magnetfältsvärden vid ledningen. Fastighetsägarna har bl.a. frågor kring magnetfältberäkningen och skyddsavstånd.

Svenska kraftnät bemöter med att de magnetfältberäkningar som genomförts för ledningen beskrivs i bilaga som ingick i ansökningsunderlaget för koncessionsansökan. Magnetfältberäkningar har genomförts för alla bostäder som ligger inom 150 m från den nya 420 kV ledningen mellan Hamra station och Granhammar. Avståndet 150 m valdes för att med marginal ta med samtliga bostäder i beräkningarna som skulle kunna få ett magnetfält som överskrider Svenska kraftnäts utredningsnivå på 0,4 mikrottesla.

Ei:s bedömning

Svenska kraftnät har redovisat magnetfältberäkningar för hela den planerade sträckan och för samtliga kända bostäder inom 150 meter från den nya ledningen. Ei konstaterar att beräkningarna visar att två bostäder initialt berördes av magnetfält över 0,4 mikrottesla i årsmedelvärde. Dessa bostäder har hanterats genom förvärv.

Ei noterar att inga skolor eller förskolor berörs samt att magnetfältberäkningar även omfattar samverkan med parallella ledningar. Med den planerade

utformningen av ledningen och vidtagna åtgärder bedömer Ei att inga bostäder kommer att exponeras för magnetfältsvärden över 0,4 mikrotesla. Ei bedömer därför att magnetfält inte utgör hinder mot att meddela nätkoncession.

4.1.3 Jordbruk och skogsbruk

Ansökan

Svenska kraftnät anger i ansökan att den planerade ledningen går genom ett varierat landskap med både jordbruksmark och produktionsskog, till stor del i eller i anslutning till befintliga ledningsgator. Sammantaget anger Svenska kraftnät att de bedömer påverkan på både jord- och skogsbruk som liten till måttligt negativ. För jordbruket innebär ledningen främst intrång i åker- och betesmark i form av stolpplaceringar och tillfälliga arbets-/transportytor under byggskedet. Inriktningen i projekteringen är att ta så lite jordbruksmark som möjligt i anspråk, bland annat genom att i möjligaste mån placera stolpar i åkerkanter eller andra mindre brukningskänsliga lägen samt att fundament placeras så att framtida brukande av marken inte försvåras mer än nödvändigt. Temporära störningar kommer finnas under anläggningsfasen men arbeten i jordbruksmark utförs så att pågående markanvändning och hävd kan fortgå. För skogsbruket innebär ledningen intrång genom avverkning och röjning av skog längs ledningsgatan men detta begränsas av att stora delar av sträckan utnyttjar befintliga ledningsgator.

Yttrande och bemötande

Vid remiss av ansökan har fastighetsägare uttryckt oro för intrång i brukad mark. Inom jordbruksmark befarades hinder för rationell odling, främst genom stolpar som upptar åkeryta och begränsar maskin användningen. Vissa remissinstanser förespråkar markkabel i stället för luftledning, alternativt att ledningen flyttas eller samordnas med befintlig infrastruktur för att undvika odlingshinder. Inom skogsmark uttrycktes oro för produktionsbortfall i skogsbruket där ny ledningsgata krävs.

Svenska kraftnät har i sitt bemötande betonat att ledningen i huvudsak följer befintliga ledningsgator. Där ny dragning är nödvändig har projekteringen anpassats för att minimera intrång i jord- och skogsbruk. För jordbruksmark anges att man undersökt alternativ och genomfört justeringar i sträckning där det varit möjligt för att ta så lite åkermark som möjligt i anspråk. Som exempel ges att en stolpe flyttats till åkermarkens kant på markägares begäran för att minska intrånget på brukad yta. Dialoger med berörda lantbrukare ska fortsätta inför detaljprojektering och temporära arbetsytor på åker kommer att återställas så att

jordbruksdriften kan fortgå efter byggnation. Inom skogsbruket framhåller Svenska kraftnät att stora delar av sträckan utnyttjar befintliga ledningsgator och att avverkning begränsas till vad som behövs för säker drift. Genom dessa hänsynsåtgärder bedömer Svenska kraftnät att påverkan på jord- och skogsbruk kan hållas på en acceptabel nivå. Ledningen innebär visst intrång i brukad åker- och skogsmark, men markanvändningen bedöms kunna fortsätta genom begränsat markanspråk och åtgärder under bygg- och driftskedet. Några varaktiga brukningshinder eller påtagliga svårigheter för ett rationellt jord- eller skogsbruk bedöms inte uppkomma längs sträckan.

Ei:s bedömning

Ei konstaterar att den planerade ledningen i huvudsak lokaliseras i befintliga ledningsgator eller i anslutning till befintlig infrastruktur. Därigenom begränsas intrånget på brukad jordbruksmark och produktiv skogsmark jämfört med en helt ny sträckning. Ei bedömer att sökanden har visat att ledningens lokalisering och tekniska utformning har skett med beaktande av en god hushållning med mark och naturresurser samt att intrång i jordbruks- och skogsmark har begränsats i den utsträckning som är rimlig med hänsyn till ledningens funktion, driftsäkerhet och övriga motstående allmänna och enskilda intressen. Ei bedömer att de försiktighetsåtgärder som Svenska kraftnät har åtagit sig för att minimera den negativa påverkan på jord- och skogsbruk är tillräckliga.

4.1.4 Naturmiljö

Ansökan

Naturmiljön längs koncessionslinjen domineras främst av brukade jordbruks- och skogsområden, men här finns också områden med mycket höga naturvärden, särskilt inom Natura 2000-området Dumdal-Hjälsta. Mellan Hamra och Hjälsta består miljön mestadels av jordbruksmark och produktionsskog, där ledningen delvis följer befintlig ledningsgata. Denna sträcka har låga till måttliga naturvärden, och stolparna kommer att placeras så att naturvärden undviks.

Koncessionslinjen går genom Natura 2000-området Dumdal-Hjälsta och passerar även nära Hjälsta Natura 2000-område. Dumdal-Hjälsta är särskilt skyddat för sina kalkgräsmarker, fuktängar, rikkärr och hållmarker, vilket ger området mycket höga naturvärden, med fridlysta växter och som häckningsplats för fåglar. Svenska kraftnät planerar att använda befintlig ledningsgata, begränsa markpåverkan och anpassa byggmetoderna, samt genomföra en särskild Natura 2000-prövning.

Svenska kraftnät beskriver Lejondals naturreservat som ett värdefullt område för friluftsliv, med badplatser, motionsspår, strövstigar och höga rekreativvärden. Reservatet har främst bildats för att tillgängliggöra stadsnära friluftsliv och bedöms ha högt värde ur både lokalt och regionalt perspektiv. Området närmast Lejondalssjön pekas ut som en grön värdekärna inom Görvälnkilen. Svenska kraftnät anger att den planerade ledningen passerar i reservatets kantområden, huvudsakligen parallellt med E18 och befintliga/planerade ledningar, och att den inte dras genom reservatets kärnvärden. Det krävs dock en ny luftledning och röjd ledningsgata vilket innebär intrång men begränsat till ytterområden. Svenska kraftnät har undersökt olika sträckningar och har efter samråd valt att gå vidare med aktuell sträckning som minimerar intrånget i reservatet.

Ledningen passerar även södra och sydöstra delen av Lejondals naturreservat, men korsar inga kärnvärden där. Sträckan mellan Lejondal och Brunna består mest av skog och gräsmarker, och närheten till reservatet bidrar till höga naturvärden med förekomst av rödlistade arter. En separat dispensansökan från reservatsbestämmelserna ska tas fram, och ledningssträckan kommer att anpassas för att undvika viktiga naturvärden.

Vid avverkning av skog åtar sig Svenska kraftnät att lämna högstubbar i ytterkanterna av ledningsgatan och där det är möjligt att spara död liggande ved som livsmiljö för insekter, svampar samt grod- och kräldjur. Sådana åtgärder ska i synnerhet tillämpas inom objekt med klass 1 och 2 naturvärden.

Som skyddsåtgärder kommer stolpar att placeras så att lokala naturvärden undviks, särskilt i äldre skog och hävdade marker. Arbetsvägar och upplagsytor planeras med hänsyn till identifierade naturvärden, och intrång minimeras där ledningen kan gå i befintlig ledningsgata. För att gynna biologisk mångfald ska lågväxande vegetation och vissa buskar och träd sparas vid röjning, om det inte strider mot säkerhetskrav. Vid våtmarker och vattenmiljöer kommer stolpar att placeras på fastmark och strandvegetation bevaras för att skydda spridningskorridorer och hydrologi, samt extra försiktighet tas vid arbete nära vatten för att minska grumling

Yttrande och bemötande

Länsstyrelsen i Uppsala län lyfter i sitt yttrande behov av försiktighetsmått vid grundvattenförekomsten Vreta – Bålsta samt anger att anmälan om vattenverksamhet kan behövas där diken eller vattendrag berörs. Svenska kraftnät bemöter med att frågan om försiktighetsmått tas med i den fortsatta

projekteringen. Markmiljöprovtagning ska genomföras på platser där föroreningar kan misstänkas, särskilt längs E18, och eventuellt förorenade massor hanteras så att grundvattnet inte riskerar att förorenas. Inför byggstart ska en åtgärdsplan för miljöfrågor tas fram, som preciserar skyddsåtgärder för bland annat grundvatten. Där vattendrag eller diken påverkas ska behovet av anmälan om vattenverksamhet bedömas och anmälan göras om allmänna eller enskilda intressen påverkas.

Upplands-Bro kommun har i sitt yttrande bl.a. bedömt att ledningen genom Lejondals naturreservat inte är förenligt med reservatets skydd och syfte. Kommunen lyfter behovet av vidare dialog om kompensationsåtgärder. Svenska kraftnät bemöter med att de i första hand tillämpar skadelindringshierarkin och att kompensation enbart blir aktuellt t.ex. i samband med dispens enligt artskyddsförordningen, dispens från biotopskyddet eller om åtgärderna kan innebära en betydande försvagning av den gröna infrastrukturen i området. Svenska kraftnät uppger att skadelindringshierarkin har följts genom anpassningar av ledningssträckningen för att minimera påverkan på höga naturvärden samt genom skyddsåtgärder i byggskedet, såsom tidsrestriktioner. Svenska kraftnät anger även i bemötandet att de är positiva till fortsatt dialog med Upplands-Bro kommun.

Skogsstyrelsen framför i sitt yttrande att ledningen kan beröra nyckelbiotoper, biotopskyddsområden och andra naturvärden. Svenska kraftnät bemöter med att den berörda nyckelbiotopen har ingått i naturvärdesinventeringar som legat till grund för ansökan. Påverkan och skyddsåtgärder hanteras i miljökonsekvensbeskrivningen.

Ei:s bedömning

Ei bedömer att den planerade ledningen huvudsakligen förläggs i områden med låga till måttliga naturvärden och till stor del följer befintliga ledningsgator, vilket begränsar ytterligare intrång i naturmiljön.

Ledningen berör samtidigt områden med höga och mycket höga naturvärden, bland annat Natura 2000-området Dumdal-Hjälsta och Lejondals naturreservat. Ei konstaterar att verksamheten kan påverka skyddade naturtyper och arter, men att Svenska kraftnät har redovisat skydds- och försiktighetsåtgärder, såsom anpassad stolpplacering, begränsad markpåverkan, bevarande av vegetation och strukturer samt försiktighet vid arbete i våtmarker och vattenmiljöer. Ei noterar även att dialog har inletts med Upplands-Bro kommun om intrånget i Lejondals naturreservat, inklusive skyddsåtgärder och eventuella kompensationsåtgärder.

Ei bedömer att Svenska kraftnät, när det gäller intrånget i Lejondals naturreservat, har tillämpat skadelindringshierarkin genom att anpassa sträckningen och föreslå skyddsåtgärder. Mot bakgrund av det samlade underlaget anser Ei att den kvarstående påverkan kan godtas inom prövningen av nätkoncession och att det därför inte finns skäl att föreskriva kompensationsåtgärder i beslutet.

Ei noterar att en särskild prövning enligt Natura 2000-regelverket samt en dispensprövning för naturreservatet ska genomföras. Det framgår också att ytterligare skyddsåtgärder, bland annat avseende grundvatten och vattenverksamhet, kommer att hanteras i den fortsatta projekteringen och i nödvändiga tillståndprocesser.

Ei bedömer sammantaget att det inte finns hinder mot att bevilja nätkoncession, eftersom de skydds- och försiktighetsåtgärder som vidtas är tillräckliga för att begränsa påverkan på naturmiljön.

4.1.5 Skyddade arter

Ansökan

Flera skyddsklassade och rödlistade fågelarter har identifierats längs den föreslagna sträckan. De fågelbon för skyddade fågelarter som har identifierats ligger så pass långt från arbetsområdena för ledningen att de med föreslagna skyddsåtgärder inte bedöms påverkas förutsatt att skyddsåtgärder tillämpas. Som skyddsåtgärder har Svenska kraftnät åtagit sig att genom tidsrestriktioner undvika bullrande arbeten och avverkning under fåglars häckningsperioder i utpekade områden enligt artskyddsutredningen. Om arbeten inte kan utföras utanför häckningsperiod ska de påbörjas innan häckningens start för att minska störning. För att minska risken för fågelkollision ska fågelavvisare monteras på topplinor inom utpekade område vid Hjälstaviken på sträckan mellan Ör och Övre Tuna.

Fridlysta växtarter har identifierats längs sträckan, däribland backsippa. Även andra vanligt förekommande fridlysta arter såsom blåsippa, gullviva, liljekonvalj och revlumner förekommer i området. För dessa arter bedöms påverkan normalt inte hota deras gynnsamma bevarandestatus under förutsättning att skyddsåtgärder tillämpas. Som skyddsåtgärd åtar sig Svenska kraftnät att markera ut fridlysta arter genom märkning eller inhängning under byggskedet. Om påverkan på fridlysta växter inte kan undvikas hanteras detta genom dialog med berörd länsstyrelse.

Yttrande och bemötande

Länsstyrelsen i Stockholms län tar i sitt yttrande upp behov av åtgärder för att förhindra kollision med fåglar. Svenska kraftnät bemöter med att de kollisionsförebyggande åtgärder som beskrivs i ansökan kommer att genomföras.

Ei:s bedömning

Ei bedömer att den ansökta ledningen kan uppföras i enlighet med ansökan utan att oacceptabel skada uppstår på skyddade arter.

Av underlaget framgår att skyddsklassade och rödlistade fågelarter förekommer längs sträckningen. Ei bedömer att de kända boplatserna är belägna på sådant avstånd från arbetsområdena att påverkan kan undvikas, förutsatt att de skyddsåtgärder som redovisats i ansökan genomförs. Svenska kraftnäts åtaganden avseende tidsrestriktioner under häckningsperiod samt montering av fågelavvisare på särskilt känsliga avsnitt bedöms vara tillräckliga för att begränsa risken för störning och kollision.

Ei konstaterar vidare att fridlysta växtarter förekommer inom området. Med de skyddsåtgärder som Svenska kraftnät åtagit sig, såsom utmärkning och skydd av förekomster under byggskedet, bedömer Ei att påverkan inte hotar arternas gynnsamma bevarandestatus.

Kulturmiljö

Ansökan

Koncessionslinjen berör ett kulturhistoriskt värdefullt och fornlämningstätt område. Riksintresset Örsundaåns dalgång, ett fornlämningsrikt odlingslandskap längs en historisk kommunikationsled, berörs. En arkeologisk utredning steg 1 har genomförts i etapper 2021–2023. På sträckan Hamra–Hjälsta finns utpekade kulturmiljöer som Hamra säteri, Stora Kveks bymiljö och Hjälsta kyrkomiljö. Svenska kraftnät anger att påverkan där främst är visuell och kopplad till risk för intrång i fornlämningar vid stolpplaceringar under byggskedet. På sträckan Hjälsta–Granhammar finns kulturmiljöer knutna till by- och gårdsstrukturer samt fornlämningar. Eftersom koncessionslinjen i huvudsak följer befintlig infrastruktur minskar påverkan på helhetsvärden, men risk för intrång i fornlämningar och visuell påverkan i kulturhistoriskt känsliga lägen kvarstår.

Svenska kraftnät anger att stolpplacering, tillfartsvägar och etableringsytor så långt som möjligt ska utformas för att undvika fornlämningar, fornlämningsområden och andra kulturhistoriska lämningar. Stolpar ska anpassas till landskapets

strukturer för att minska den visuella påverkan, och inom riksintressen för kulturmiljövård ska särskild hänsyn tas till landskapsbild och kärnvärden. Jordlinans placering och anläggningsmetod ska anpassas där fornlämningar kan beröras. Svenska kraftnät åtar sig även fortsatt dialog med berörda länsstyrelser om kulturmiljö, arkeologiska utredningar och tillstånd enligt kulturmiljölagen.

Yttrande och bemötande

Länsstyrelsen i Stockholm anger att sträckan berör flera fornlämningar och utredningsobjekt, främst boplatslägen. För att undvika påverkan bör Svenska kraftnät planera stolpplaceringar och andra markingrepp, såsom tillfartsvägar, med särskild hänsyn. Om markingrepp ändå planeras i eller nära utredningsobjekt kan ytterligare arkeologisk utredning krävas. Vid en fornborg går sträckningen i direkt anslutning till fornlämningen, varför Länsstyrelsen anser att ledningen om möjligt bör justeras närmare vägen. Om markingrepp sker i eller vid fornlämningar krävs tillstånd enligt 2 kap. kulturmiljölagen.

Svenska kraftnät uppger att kulturmiljölämningar så långt möjligt har undvikits i projekteringen. För de utredningsobjekt och fornlämningar som ändå berörs kommer nödvändiga utredningar att genomföras och tillstånd enligt kulturmiljölagen att sökas. När det gäller fornborgen anger Svenska kraftnät att någon justering av sträckningen inte är möjlig eftersom Vattenfalls och E.ON:s ledningar redan går där. Fornborgen bedöms främst påverkas av avverkning, inte av schaktarbeten.

Ei:s bedömning

Svenska kraftnät har utrett påverkan på kulturmiljön. Ei konstaterar att påverkan på kulturmiljön främst är visuell samt kopplad till risk för intrång i fornlämningar i byggskedet. Ei noterar att ledningen till stor del följer befintlig infrastruktur och att Svenska kraftnät har redovisat hänsynsåtgärder för att undvika eller begränsa påverkan, samt åtagit sig att genomföra nödvändiga arkeologiska åtgärder och ansöka om tillstånd enligt kulturmiljölagen. Sammantaget bedömer Ei att påverkan kan begränsas till en acceptabel nivå och att kulturmiljöintressena inte utgör hinder mot att meddela nätkoncession.

4.1.6 Friluftsliv

Ansökan

Svenska kraftnät anger i ansökan att områdena kring koncessionslinjen sammantaget har höga värden för rekreation och friluftsliv eftersom flera berörda områden är tätortsnära och/eller utpekade som riksintresse för rörligt friluftsliv

samt del av regionala gröna kilar och större sammanhängande grönområden. Samtidigt framhålls att många av dessa områden redan är påverkade av infrastruktur främst av befintliga kraftledningar, väg E18 samt buller från Försvarsmaktens verksamhet. Den sammanlagda konsekvensen för friluftsliv uppges av Svenska kraftnät som liten negativ.

Kungsängens golfklubb anges ha ett måttligt värde för rekreation riktat till en delmängd av befolkningen. Svenska kraftnät anger att tillgängligheten till närrekreation bibehålls men att upplevelsevärdet försämras något genom visuella intrång (stolpar och ledning) och att området redan är bullerstört. Deras samlade bedömning är att påverkan på friluftsliv vid golfbanan innebär små negativa konsekvenser.

Yttrande och bemötande

Vid remittering av ansökan har Fastica AB påtalat att fastigheten de äger under lång tid har använts för golfverksamhet och att den planerade ledningen går genom den del av fastigheten där golfverksamheten ska fortsätta att utvecklas. Det anges att ledningen bedöms medföra betydande negativa konsekvenser, både fysiskt i form av intrång, säkerhetsrisker och påverkan på drift och miljö samt rättsligt genom inskränkningar via ledningsrätt. Åtgärden anses dessutom att strida mot gällande detaljplan och dess syfte och utgör inte en godtagbar avvikelser.

GolfStar Sverige AB motsätter sig den planerade luftledningen över Kungsängen Golf. Bolaget framhåller att anläggningens kvalitet och attraktivitet är nära kopplad till landskapsbilden, naturmiljön och banornas utformning. Enligt yttrandet skulle ledningen medföra säkerhetsrisker för personal och besökare, utgöra en fysisk och visuell barriär samt påverka spelets gång och förutsättningarna för tävlingar.

GolfStar Sverige AB anser också att ledningen kan försvåra professionella tävlingar, begränsa drift och underhåll samt få ekonomiska och sociala följder för verksamheten och närområdet. Bolaget förordar därför alternativa sträckningar eller tekniska lösningar, exempelvis markförlagd kabel, och begär att dragningen omprövas.

Upplands-Bro kommun anger i remissyttrandet att ledningen innebär ett intrång i den befintliga golfverksamheten som försvårar eller kan omöjliggöra att verksamheten kan fortgå på platsen. Kommunen framhåller att det är av stor vikt

att dialog förs med verksamhetsutövaren då denne tidigare beskrivit svårigheter att fortsätta verksamheten om ledningen byggs enligt föreslagen sträckning.

Svenska kraftnät anger i bemötandet att de bedömer att golfverksamheten kommer att kunna fortsätta efter uppförandet av ledningen men att viss anpassning kommer att behöva ske. Flera olika dragningar har undersökts för denna ledningssträcka, men samtliga har fått avslag av olika skäl. Försvarsmakten motsatte sig både det ursprungliga förslaget genom övningsfältet och en norra sträckning vid golfbanan på grund av risker för verksamheten. Kommunen sa nej till en sydlig sträckning söder om golfbanan eftersom den skulle påverka Kungsängen och naturreservatet negativt. ICA avvisade dessutom ett förslag nära sin logistikcentral på grund av expansionsplaner.

Vad gäller risker med arbete och vistelse vid högspänningsledning hänvisar Svenska kraftnät till ELSÄK-FS 2021:1, enligt vilken brottssäkrade luftledningar får dras över fritidsområden utan åskådarpplatser, såsom golfbanor.

Svenska kraftnät har föreslagit stolplaceringar som undviker själva banan för att minska påverkan på golfverksamheten men förstår att ledningen kommer medföra en visuell störning. Inför detaljprojekteringen ska därför fortsatt dialog föras med verksamhetsutövaren om ytterligare anpassningar av stolplacering och utformning.

Svenska kraftnät bedömer att drift och underhåll av golfbanan kan fortsätta trots ledningen, under förutsättning att säkerhetsavstånd om minst 10 meter upprätthålls. Underhåll ska samordnas för att minska störningar, även om akuta reparationer kan behöva utföras. Konstbevattning nära ledningen bedöms möjlig men ska utredas närmare inför uppförandet.

Sammantaget anses ledningen innebära en mindre avvikelse från detaljplanen, men inte stå i strid med dess syfte.

Ei:s bedömning

Ei konstaterar att påverkan på golfverksamheten främst består av visuell påverkan och behov av vissa anpassningar. Ei noterar att Svenska kraftnät har utrett alternativa sträckningar men bedömt att dessa, med hänsyn till motstående allmänna intressen, inte är framkomliga. Ei finner därför att det saknas realistiska alternativ som helt undviker påverkan. Vidare framgår att verksamheten kan fortsätta efter ledningens uppförande med beaktande av gällande elsäkerhetsföreskrifter samt genom en utformning med tillräckliga

säkerhetsavstånd. Svenska kraftnät har även redovisat hänsynsåtgärder och åtagit sig att föra fortsatt dialog med verksamhetsutövaren för att begränsa påverkan.

Ei bedömer att den påverkan som uppstår på golfverksamheten ska vägas mot det allmänna intresset av en säker och robust elförsörjning. Mot bakgrund av vad som framkommit i ärendet finner Ei att påverkan inte är av sådan omfattning att den utgör hinder mot att meddela nätkoncession.

4.1.7 Infrastruktur

Ansökan

I området pågår och planeras flera kraftlednings- och nätförstärkningsprojekt, vilket kräver samordning mellan ledningsägare. På vissa delsträckor, särskilt längs E18, är utrymmet så begränsat att sambyggnad krävs, det vill säga att flera ledningar samlas i samma stolpar i stället för i separata stolprader och ledningsgator. Vattenfall Eldistribution fick den 6 maj 2025 nätkoncession för en 145 kV luftledning mellan Bålsta och Bro (ärendenummer 2024-101055). För att minska den samlade påverkan från luftledningar har Vattenfall och Svenska kraftnät samordnat sina projekt. Vid Högbytorp planeras sju sambyggda stolpar för att passera den smala korridoren mellan värmeverket och E18. Vattenfall planerar även en 145 kV luftledning mellan Bro och Kungsängen (ärendenummer 2025-102920). Söder om Lejondalssjön planeras tre sambyggda stolpar för att uppfylla krav på magnetfält vid närliggande bostäder och avstånd till den planerade drivmedelsstationen inom detaljplan Trumpetartorp.

Sambyggnad kräver ofta högre julgransstolpar än vanliga portalstolpar, vilket kan öka den visuella påverkan. Lösningen är ett undantag för nya ledningar och används endast där utrymmet är begränsat och intrånget behöver minimeras. Konsekvenserna av ett bortfall av båda ledningarna samtidigt måste då särskilt beaktas.

Svenska kraftnät anger att sambyggnad av ledningarna kan tillåtas eftersom Vattenfalls ledningar är två av flera planerade regionnätsledningar i området. När de är färdigställda får stationerna i Bålsta, Bro och Kungsängen dubbla 130 kV-matningar, vilket innebär att fel på Bålsta–Bro eller Bro–Kungsängen inte lämnar någon station utan regionnätmatning. För Svenska kraftnät innebär fel på den ansökta ledningen att en av tre 400 kV-matningar faller bort. De två återstående 400 kV-ledningarna kan då fortsatt mata Kappetorp tills felet på Hamra–Kappetorp har avhjälpits, även vid höglast. Ett dubbelfel på båda sambyggda ledningarna bedöms inte medföra någon nämnvärt ökad belastning på övriga

nätet jämfört med om endast en av ledningarna faller bort. Sammantaget bedöms ett samtidigt bortfall därför endast få begränsade konsekvenser.

Ei:s bedömning

Sambyggnad av den planerade 400 kV-ledningen med regionnätsledningar bedöms kunna tillåtas, eftersom sambyggnaden endast avser en kort delsträcka där passagen är trång och där detta är den enda framkomliga lösningen. Sambyggnaden sker mellan transmissionsnät och regionnät och bedöms vid ett eventuellt samtidigt bortfall endast medföra lokala eller regionala konsekvenser. Åtgärden begränsar markintrånget och bedöms vara förenlig med ellagens krav på minsta intrång och bibehållen driftsäkerhet.

4.2 Sökandens lämplighet

Svenska kraftnät är ett statligt affärsverk som enligt sin instruktion från regeringen bland annat ska förvalta och utveckla Sveriges transmissionsnät för el. Svenska kraftnät är därför från allmän synpunkt lämpligt att utöva nätverksamhet.

4.3 Ledningens lämplighet

Svenska kraftnät har i ansökan beskrivit ledningens påverkan på landskapsbild, magnetfält och människors hälsa, jordbruk och skogsbruk, naturmiljö, skyddade arter, kulturmiljö, friluftsliv, infrastruktur och vilka konsekvenser som kan förväntas uppstå. Svenska kraftnät har också angett vilka skyddsåtgärder de planerar att använda för att minska risken för påverkan. Ei bedömer att de skyddsåtgärder som föreslagits är tillräckliga med avseende på dessa intressen.

Ei anser att ledningen är lämplig ur allmän synpunkt då den möjliggör förstärkningen av transmissionsnätet i Stockholmsregionen vilket behövs för att tillgodose det ökande elbehovet. Ledningen möjliggör även ett utökat uttagsabonnemang i regionen samt att den ökar försörjningssäkerheten i elförsörjningen.

Ledningen innebär inte heller en sådan påverkan som gör att det finns hinder att meddela nätkoncession. Ei finner skäl att binda Svenska kraftnät till de åtaganden som Svenska kraftnät åtagit sig i sin ansökan med bilagor och under handläggningen av ärendet, genom ett så kallat allmänt villkor. Svenska kraftnät ska dock inte vara förhindrad att i framtiden använda metoder som har mindre påverkan på människors hälsa eller miljön.

Den ansökta ledningen är en nödvändig del av den planerade anslutningen mellan Hamra station till station Kappetorp. För att den ansökta ledningen ska uppfylla sitt syfte krävs dock en ledning från nätkoncessionens slutpunkt i Granhammar till station Kappetorp. Utan denna anslutningsledning fyller inte den ansökta ledningen sin funktion. En anslutning mellan Granhammar och station Kappetorp planeras, men har ännu inte fått tillstånd. Nätkoncessionen i det nu aktuella fallet ska därför förenas med ett villkor om att nätkoncessionen endast gäller under förutsättning att nätkoncession för anslutningsledningen mellan Granhammar och station Kappetorp beviljas. Byggnation av den ansökta ledningen får således inte påbörjas innan nätkoncession för anslutningsledningen mellan Granhammar och station Kappetorp har beviljats.

Hur man överklagar

Se bilaga 3, Hur man överklagar beslutet.

Detta beslut har fattats av enhetschefen Jim Bruylandt. Föredragande var analytikerna Ulrika Bergström och Jenny Zeqiri.

Beslutet har godkänts digitalt och saknar därför underskrifter.

Beslutet publiceras i e-diariet som nås via Ei:s webbplats.

Bilagor

- 1 Karta över ledningens sträckning
- 2 Bestämmelser som ligger till grund för beslutet
- 3 Hur man överklagar beslutet (till regeringen)